

entreprenøren

NR. 2/2008 – MARTS

Foto: Stig Larsen

**BYGGEPOLITIKKEN I DANMARK
1969 – 2007**

BYGGEPOLITIKKEN I DANMARK 1969 – 2007

*”Det, der er, er det, der var,
det, der sker, er det, der skete,
der er slet intet nyt under solen”*

Prædikerens bog 1.9

AF CAND. POLIT.
CURT LILIEGREEN

1. Sammenfatning

Denne artikel handler om byggepolitikken i Danmark i de sidste 40 år. Fokus er især de sidste 20 år.

Alle Entreprenørens læsere er påvirkede af byggepolitikken på den ene eller anden måde. Enten fordi byggepolitikken består i regler, der skal overholdes, f.eks. om elektronisk tilbud eller nøgletal, eller også fordi byggepolitikken svigter på nogle områder. For eksempel ved at det ikke lykkes at hæve byggeriets produktivitet eller at udjævne sæsonudsving.

Politologen David Eastons klassiske definition af politik er, at den vedrører fordelingen af ressourcer i samfundet. Moderne politologer har udvidet definitionen til også at omfatte kampen om at fastsætte værdier og dagsordener. Det er denne bredere definition, der tages afsæt i her. Dansk byggepolitik har i høj grad handlet om dagsordener, mens de afsatte ressourcer til tider har været beskedne.

Fokus for analysen er politikken rettet mod byggeerhvervets rammebetingelser, og ikke politikken rettet mod at regulere byggeriets konjunkturer og marked. I en mere omfattende analyse bør konjunkturforholdene medtages i den udstrækning, at konjunkturpolitikken griber forstyrrende ind i byggeerhvervspolitikken. Det er sket i en stor del af efterkrigstiden med den såkaldte stop-and-go politik, der skabte så voldsomme og pludselige udsving i

markedet, at det lagde hindringer i vejen for erhvervets udviklingsmuligheder.

Skiftende regeringer og ”vismænd” har analyseret byggeerhvervet, ofte med stærkt kritiske briller, men det er sjældnere set med en kritisk analyse af byggepolitikken i sig selv. Det er der et første tilløb til i denne artikel. Den politik, der ses på, er dels de generelle politiske signaler, og dels de mere specifikke konkrete forslag, der er fremsat i en række centrale rapporter om byggeerhvervet.

Konklusionen er, at byggepolitikens temaer i dag for en stor dels vedkommende er de samme som for 20, ja endda for 40 år siden. Man må konkludere, at forandringsprocesser i byggeriet sandelig tager mange år, og at der muligvis eksisterer barrierer for forandringer, hvad enten disse ligger i den politiske vilje til at bevilge midler, eller til at tage politiske opgør mod partsinteresser, eller i en sektor, der er vanskelig at gennemføre innovation i som følge af kultur eller rammevilkår.

Har man brug for trøst herover, kan man finde den i inter-

nationalte byggepolitiske rapporter som ”Strategies for the European Construction Sector – A programme for change”, udarbejdet af Atkins for EU kommissionen 1994. Her er temaerne stort set de samme, som de, man kan observere i den hjemlige debat. Er det ikke nok, er der også trøstende ord at hente i Det Gamle Testamente, hvor de bibelstærke vil vide, at kong Salomon i Prædikerens Bog ærgrede sig over, at der er intet nyt under solen, ja ”alt er tidligere blevet sagt eller gjort”. Så problemet er ikke af ny dato.

I bilaget til artiklen er de konkrete tiltag i de byggepolitiske udspil i perioden listet op. I artiklens skema 1 er disse tiltag systematiseret i kategorier. I figur 1 er vist eksempler på specifikke idéer og forslag, som går igen i flere af rapporterne, således at man kan følge dem over tid. I en mere fuldstændig analyse – for eksempel et politologisk eller historisk forskningsprojekt – bør man se på, hvordan forslagene gradvist har ændret karakter, og i den sammenhæng se på, hvem der har påvirket forslagene og fremkaldt ændringerne.

Er den uændrede politik udtryk for manglende nytænkning og fantasi hos dem, der formulerer politikken? Dette er også et relevant spørgsmål. Hvis man vil forholde sig kritisk til resultaterne af den førte byggepolitik, må man også forholde sig kritisk til de politiske målsætninger. Det er let nok at kritisere, at den førte politik ikke har virket i tilstrækkelig grad, men det er farligt, såfremt man blot accepterer den førte politik ud fra dens egne præmisser. Det helt overordnede mantra i byggepolitikken om et billigere byggeri med en højere kvalitet synes dog at være en uafviselig vision, i hvert fald anskuet ud fra et samfundsperspektiv.

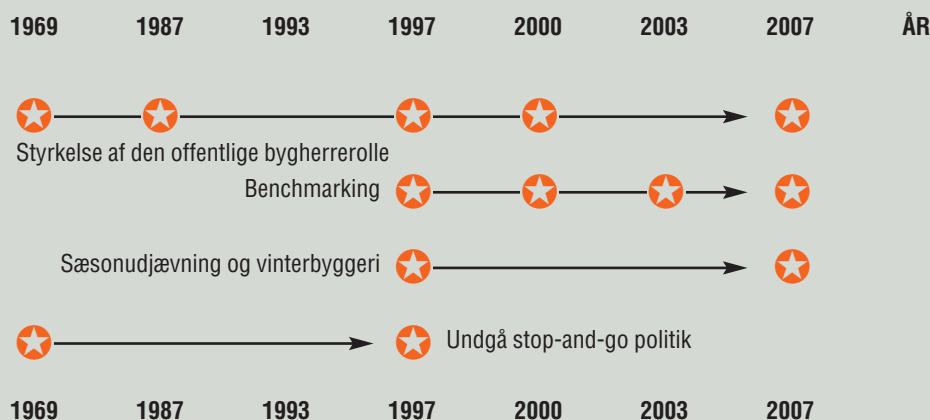
Endelig viser en historisk gennemgang af byggepolitikken, at det til tider har været heldigt, at den ikke har virket. Det gælder eksempelvis strategien fra december 1993 om en markant omstilling af byggesektoren væk fra nybyggeri og over til eksport og byfornyelse – umiddelbart før nybyggeriet indledte sit historiske opsving. 1½ år efter i starten af 1995 var situationen en ganske anden, og regeringen fandt det nødvendigt at indføre en udskydelsesordning for statslige byggearbejder af frygt for kapacitetsproblemer i byggeriet.

Det understreger, at det offentlige skal være forsigtig med at blande sig for meget i en markedsøkonomi, fordi det offentlige ligesom virksomhederne må basere sig på ufuldstændig information og lever med hurtigt omskiftelige konjunkturer. Rækkevidden af fejlbeslutninger i den enkelte virksomhed kan være stor,

Curt Liliegreen er cand.polit fra 1981. Han arbejdede i Entreprenørforeningen 1979 – 2002, heraf i 14 år som chef-økonom. Fra 2002 – 2007 direktør for Byggeriets Evaluerings Center. Han arbejder i dag som rådgiver for Real-dania. Hans synspunkter her i bladet er personlige debat indlæg og tegner ikke Realdania, og vice versa.

Figur 1: **EKSEMPLER PÅ TILBAGEVENDENDE TEMAER I BYGGEPOLITIKKEN**

men den er dog større, når det er regeringer, der træffer forkerte valg. Dette vedrører et mere fundamentalt politisk spørgsmål om, i hvor høj grad regeringer bør føre detaljeret og sektorspecifik erhvervspolitik, eller om man i stedet bør koncentrere sig om at indrette de helt overordnede erhvervsbetingelser i et samfund så hensigtsmæssigt som muligt.

2. Baggrundsmateriale

Den første rapport, "Byggerapporten" fra december 1969 blev udarbejdet af Byggecentrum, efter at daværende boligminister Kaj Andreasen i august 1967 havde opfordret institutionen til som uafhængig part at udføre denne opgave. Det var inspireret af en lignende rapport om B&W, og Byggerapporten er også blevet kaldt "Byggeriets B&W rapport". Mange af forslagene i rapporten – og endda de sproglige formuleringer – er identiske med dagens byggepolitik.

Dernæst ses der på boligministerens redegørelse til Folketinget i februar 1987, "Bygge- og anlægserhvervets fremtidige si-

tuation". Redegørelsen er interessant, fordi den er udarbejdet på et tidspunkt med stærkt konjunkturpres, ligesom i 2007. Rapporten har mindelser om dagens politik.

Dernæst følger "Ressourceområdet bygge/bolig – en erhvervsøkonomisk analyse" fra december 1993, udarbejdet af Erhvervsfremme Styrelsen.

Analysen fremkom netop som lavkonjunktoren efter Kartoffelkuren ramte hårdt.

Den følgende rapport er boligministerens redegørelse til Folketinget, "Byggepolitisk Redegørelse", 13. november 1997.

Så kommer den såkaldte task force redegørelse "Byggeriets Fremtid – fra tradition til innova-

tion" udarbejdet af By- og boligministeriet og Erhvervsfremme Styrelsen, december 2000.

Herefter følger "Staten som bygherre", regeringen, august 2003, også kendt som den byggepolitiske handlingsplan.

Det seneste skud på stammen er "Bedre og billigere byggeri" fra Økonomi- og Erhvervsministeriet, maj 2007.

Rapporterne har forskellig formel status. "Byggerapporten" fra 1969 er udarbejdet af en uafhængig part for Boligministeriet, lidt som det senere Ølgaard-udvalgs rapporter i slutningen af 1980'erne. De tegner derfor ikke regeringen på samme vis som de byggepolitiske redegørelser og handlingsplaner. Den giver dog i dens emnevalg et interessant billede af, hvad der rørte sig i de byggepolitiske diskussioner for næsten 40 år siden.

Der kunne være medtaget andre rapporter. For eksempel PPB-programmet – Proces- og Produktudvikling i Byggeriet – der var et udviklingsprogram mellem Boligministeriet og Erhvervsfremme Styrelsen. Dette program vedrørte, som navnet siger, både produkt- og procesudvikling, men det vigtigste fokus var en fornyelse af byggeprocessen. Der kunne også være set på Byggeerhvervsudvalgets rapport fra 1997 eller rapporter fra Projekt Hus. I stedet er det valgt at fokusere på task force redegørelsen fra 2000, der "samlede op" på de foregående initiativer, herunder på forslagene fra Projekt Hus. Men artiklen giver sig altså ikke ud for at være fuldstændig.

De boligøkonomiske udspil – som Ølgaard rapporten i 1988 – er udeladt, da disse ikke vedrører byggeerhvervet, men derimod primært boligmarkedet. Ølgaard rapporten er relevant at medtage i et mere omfattende studie, da den var det teoretiske grundlag for Boligministeriets ønske om at "omstille" byggeerhvervet til reparation og vedligeholdelse og eksport frem for nybyggeri.

I en mere fuldstændig analyse må man også se på brugen af Boligministeriets udviklingskvote indenfor det støttede boligbyggeri. Det støttede boligbyggeri

Stop-and-go politiken skabte så voldsomme og pludselige udsving i markedet, at det lagde hindringer i vejen for byggeerhvervets udviklingsmuligheder.

Folketinget har flere gange fået byggepolitiske redegørelser fra boligministrene, men byggepolitik har ikke stået højt på politikernes agenda. Emnet har ikke i nyere tid kunnet trække fronterne op på samme måde som boligpolitikken

tjente i mange år som et udviklingslaboratorium for byggesektoren. Innovationen var ikke kun produktorienteret, men også procesorienteret. I 1990'erne var der bl.a. en høj grad af fokus på logistikforhold i byggeriet.

Fra organisationernes side er der også fremlagt talrige byggepolitiske udspil. Mange daterer sig til starten af 1990'erne, hvor presset fra de dårlige konjunkturer nødvendiggjorde politisk handling.

Alt dette er der set bort fra. I en mere omfattende analyse kunne det være interessant at inddrage disse synspunkter, og f.eks. også medtage hvad "tænketaanke" som Byggeriets Udviklings Råd har fremført. Det kunne især være interessant at se, om, og i givet fald hvordan, synspunkterne har påvirket hinanden – enten ved at blive kopieret eller ved at skabe negative reaktioner.

Rapporterne fra 1987-2007 vedrører politikformulering, og det er langtfra identisk med den gennemførte byggepolitik. Man-

ge af forslagene har aldrig haft deres gang på jorden. Derfor vedrører analysen nok så meget den byggepolitiske debat, som den realiserede byggepolitik.

Artiklen rejser en række principielle spørgsmål, der synes at berettige, at den kun er en forløber for et egentligt forskningsarbejde om "Byggeerhvervspolitik og byggeerhvervenes politik". Et sådant arbejde bør ikke kun se på rapporter, men også på notater, organisationernes breve til ministre, udmeldinger i pressen, referater fra Folketingets debatter og interview med ressourcepersoner.

I en fuldstændig evaluering af byggepolitikken, burde man også se på, hvordan de gennemførte tiltag har virket. Denne analyse er vanskelig, fordi man vil blive nødt til at filtrere udefra kommende påvirkninger fra f.eks. høj- og lavkonjunkturer fra. Når man analyserer forholdene over en meget lang tidshorisont som 40 år, vil man også være nødt til at filtrere effekten af de

markedsbårne omstruktureringer fra, f.eks. af øget koncentration blandt virksomhederne som følge af fusioner og opkøb. Alt dette gør en sådan analyse meget kompliceret.

3. Hovedtendenser

Den helt overordnede fokus for den danske byggepolitik i de sidste 40 år har været pris og kvalitet. Det har været et mantra, at byggeriet skulle opnå produktivtetsgevinster, der kunne billiggøre byggeriet, og samtidig også gøre det muligt at øge kvaliteten. Kun i 1969 mener man at kunne konstatere, at der har været en positiv produktivtetsudvikling i byggeriet, men denne var, skrev man, ikke omsat til lavere priser, som følge af datidens store efterspørgselspres.

Fokus på pris og kvalitet har medført, at det for alle de 7 rapporter, der behandles her, går igen, at der skal ske en øget industrialisering gennem en satsning på FoU. Denne FoU vedrører

byggeriets processer og organisation, og ikke i lige så høj grad selve byggeproduktet. Dette er egentlig bemærkelsesværdigt, da byggepolitikken ofte er blevet beskyldt for det modsatte, at den ikke har været tilstrækkelig orienteret mod byggeri som en fremstillingsproces.

Det er et gennemgående træk i politikformuleringerne, at de peger på behovet for mere systematisk erfaringsopsamling og en bedre formidling ud til virksomhederne. Dette er påfaldende, da en sådan erfaringsopsamling og formidling af eksisterende viden næppe kan være et teknologisk problem, men mere må handle om bevillinger og viljen til en reorganisering.

Billiggørelsen af byggeriet skal ifølge rapporterne også ske igennem en satsning på ændret organisation (af byggeriets proces), et forhold der især er tydeligt i 1969 og igen fra og med år 2000. Det er iøjnefaldende, at forslagene vedrørende organisering af byggeprocessen i 1969

minder om de senere års idéer. Når industrialiseringstanken i en periode spillede en mindre fremtrædende rolle, må det opfattes som en modreaktion på de uheldige eksempler på storskalaproduktion – kransporsbyggeriet – som gav anledning til 1980'ernes modsvar i form af det tæt/lave byggeri.

Sekundært skal billiggørelse ske gennem digitalisering, gennem en særlig indsats på byggematerialeområdet, og gennem regelforenkling. Digitalisering går igen i alle rapporter fra 1987 – 2007.

Især i højkonjunktursituationer har der været fokus på sæsonudjævning, regelforenkling og en indsats på uddannelsesområdet. Det gælder 1969, 1987 og 2007. Det er nærliggende at tolke dette sådan, at det er kapacitetsproblemer i byggeriet, der har sat fokus på disse forhold. Når der er lavkonjunktur, svinder interessen herfor.

Det tidspunkt, hvor der sker det mest markante omsving i holdningerne, er tiden fra december 1993 og december 2000. I december 1993 lagde Ressourcemoådeanalysen op til, at byggesektoren skulle omstilles til eksport - i høj grad til Østeuropa - og byfornyelse. Det forslag kom 6 måneder før, at et historisk byggeopsving satte ind, som er endt med at byggeriet kom op over niveauet fra 1986 og at vi i stedet har måttet hente arbejdskraft i Østeuropa. I Foreningen af Rådgivende Ingeniørers politik-udspil "Dobbelt op" fra 1991 refererede man ligefrem udsagnet "Eksportér eller dø".

Emnerne i december 1993 handlede om, at den danske byggesektor skulle flyttes til Østeuropa, for dér ville markedet være, mens der var "økonomisk mætning" i Danmark. Man kan nærmest prise sig lykkelig for, at denne strategi ikke lykkedes, for allerede primo 1995 bankede

kapacitetsproblemerne på i dansk byggeri, og regeringen startede med den såkaldte "udskydelsesordning" for statslige byggearbejder.

Flere af de største danske entreprenørselskaber fik imidlertid fodfæste på det tyske marked i årene efter genforeningen, men dette blev tabsgivende.

I en netop udkommet historiebog om den danske byggesektor 1945 – 2007, "I medgang og modgang", forfattet af Morten Lind Larsen og Troels Riis Larsen fra Center for virksomhedshistorie på CBS gennemgås "det katastrofale Tysklandseventyr". Bogen kan stærkt anbefales. Tysklandseventyret kostede virksomheder som Larsen & Nielsen og Christiani & Nielsen livet, og medførte betydelige tab hos en række andre store selskaber. Det understregede, at byggeeksport ikke kan sammenlignes med eksport af industrivarer, eller i det hele taget eksport i traditionel forstand.

I 1997 var eksporten nedtonet, og i stedet pegede man på behovet for en udvikling af byggeproduktet, især en indsats for at få en bedre kvalitet.

I task force redegørelsen fra 2000 var byggeriets organisation og ledelse sat i højsædet, mens kvaliteten trådte lidt i baggrunden. Emnerne i 2000 var forhold som funktionsudbud og effektivisering af den offentlige bygherrolle, emner der også stod højt på prioriteringslisten i 1969. Dette illustrerer, at byggepolitikken i en vis grad følger de øjeblikkelige konjunkturer. Det kunne man hævde, var naturligt, især hvis man ikke har kendskab til, hvor pludseligt og voldsomt konjunkturerne i byggeriet kan ændre sig. Det rejser et principielt spørgsmål om, hvor rationelt det er at føre langsigtet strategisk politik vedrørende byggeriets rammevilkår, når beslutningsgrundlaget kan ændre sig med kort varsel. Man risikerer at begå storstilede fejltagelser.

Et andet spørgsmål er naturligvis, hvordan man kan blive ved med at diskutere de samme emner i så mange år. Det gælder især det offentlige egne forhold, som man dog burde være herre over. Det antyder, at der går lang tid fra politikformulering til konkretisering af politikken, og at der må have været barrierer mod forandring: Barrierer på det beslutningsmæssige plan, modstand blandt andre dele af det offentlige bygherreapparat, eller blandt interesseorganisationer, manglende vilje til at bevilge de nødvendige midler eller andet. Uden at pege syndebugke ud må man kunne konkludere, at når en debat kan køre løs i 40 år, så må der være et eller andet, der hæmmer forandringen!

Det er også muligt, at de samme emner går igen over 40 år, fordi emnerne er meget generelle, selvfølgeligheder, der vil være gode politiske målsætninger til enhver tid. Hvem kan være modstandere af målsætninger som "Bedre og billigere byggeri"? Er der da nogen, der ønsker et "Dårligere og dyrere byggeri"? En del af problemstillingen kan være, at policy - målsætningerne har væ-

NICOLAISEN & LARSEN A/S

230 MODELLER
33 ÅRS KNOW-HOW

www.jcb.dk

JYLLAND:

Holmegade 58,
6990 Ulfborg
Tlf. 97 49 16 00

FYN:

Industrivej 11,
5492 Vissenbjerg
Tlf. 64 47 22 20

ØST FOR STOREBÆLT:

Kærup Parkvej 3,
Benløse, 4100 Ringsted
Tlf. 57 67 12 00

Den helt overordnede fokus for den danske byggepolitik i de sidste 40 år har været pris og kvalitet. Det har været et mantra, at byggeriet skulle opnå produktivitetsgevinster, er kunne billiggøre byggeriet, og samtidig også gøre det muligt at øge kvaliteten.

ret generelle, at de ikke har været skarpe nok.

Når man har at gøre med en så betydelig sektor som bygge- og anlægssektoren, som direkte og indirekte beskæftiger 300.000 mand, er det måske en forudsætning for en offentlig forandringsledelse, at man opererer med kirurgisk præcision frem for almindeligheder? Det er klart, at alene byggesektorens betydelige størrelse udgør en udfordring i sig selv, og at ændre byggeriet er lidt som at vende en supertanker. Til gengæld risikerer policy-makerne at begå fejl, hvis de forsøger at blande sig målrettet i enkelte markeder, og fremme enkelte teknologier og produkter (den såkaldte "pick the winners – strategi). *Dette kan man kalde for "Det byggepolitiske dilemma". Er man for bred og blød i formuleringerne, kan politikken ende med at blive et postulat eller et slag i luften, er man derimod meget konkret, risikerer man at gøre mere skade end gavn ved at blande sig i markedets og virksomhedernes sfære.*

Man har traditionelt udnyttet i byggepolitikken, at Danmark har stærke organisationer, og skiftende ministerier har søgt at inddrage disse i politik-implementeringen. Dette er et udtryk for en såkaldt "korporativ model", hvor statsmagt og organisationer samarbejder om at forvalte politik-udførelsen. Eksempler herpå er Det digitale Byggeri og Byggeriets Evaluerings Center, men tidligere også www.byggevaerpriser.dk, samt det omfattende netværk af udvalg under Boligministeriet. Denne model kan fungere som en forsikringsordning for policy-makerne, så de ikke begår praktiske fejl i implementeringen af politik-forslagene, når de blan-

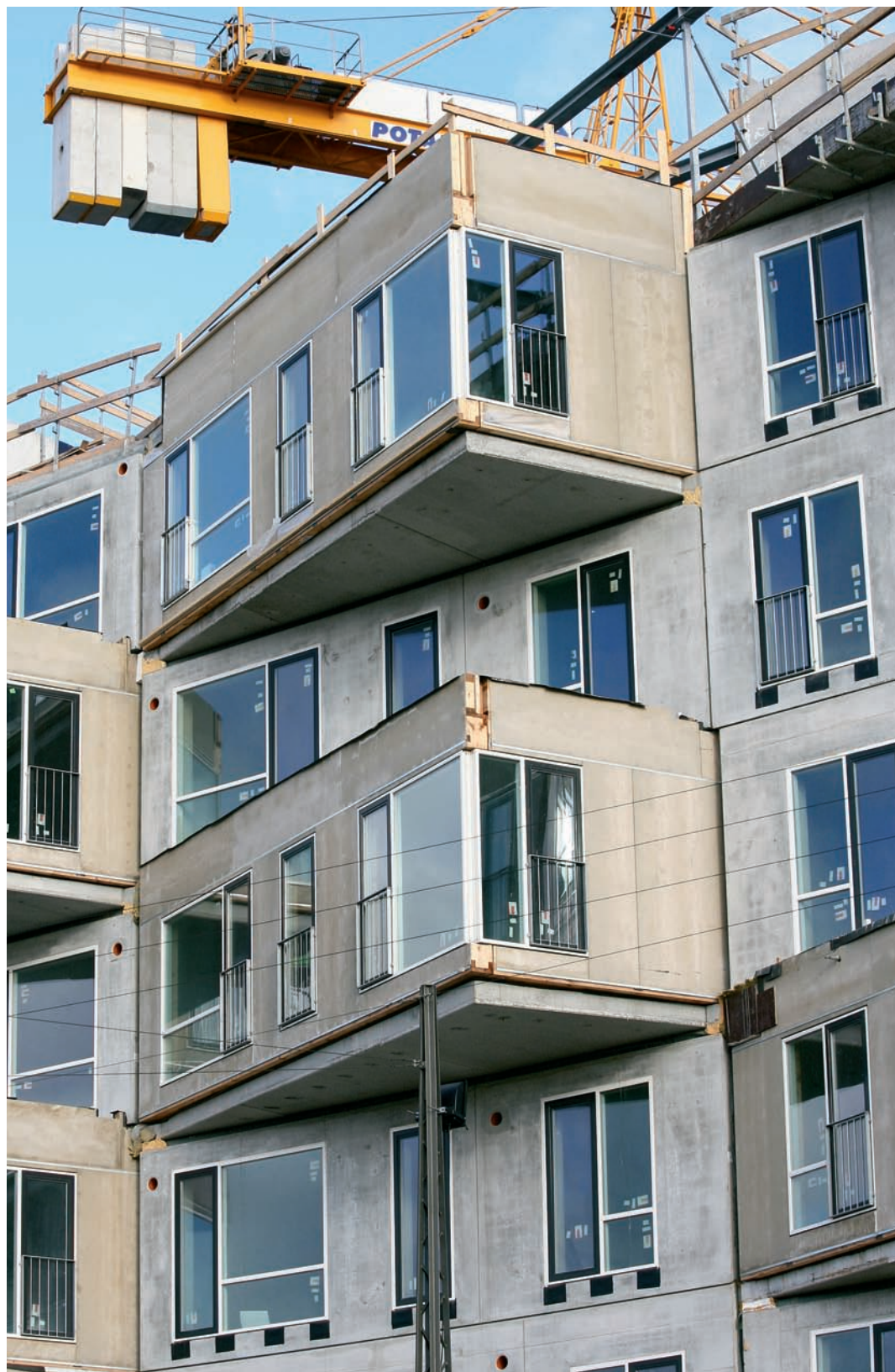

Foto: Stig Larsen

der sig i detaljerne i byggeriets rammevilkår.

4. Hvad mangler i rapporterne

Lige så interessant som det er at se på indholdet i de mange politikforslag, lige så interessant er hvad der *ikke* er medtaget. Det er

påfaldende, at arbejdsmiljøet ikke er med i de mange statslige byggepolitiske udspil. Dette til trods for, at det er bredt erkendt, at byggeriet i perioden har haft problemer med for mange arbejdsulykker.

Det er en mulig forklaring, at arbejdsmiljøet som Arbejdstilsynets domæne har ligget udenfor

Boligministeriets ressortområde.

En anden part, der glimrer ved sit fravær, er den private forbruger. Bygherrer og lejerorganisationer har fra tid til anden været med i følge- og styregrupper til analyserne, men den private forbruger synes fraværende. Han har måttet lade sig repræsentere indirekte af staten. Først i de se-

neste år synes hensynet at poppe op. Ellers er det svært at finde privatforbrugeren i de lange teoretiske udredninger om eksperimenter med udbudsformer, brugen af bygherrerollen og des lige.

5. Udvalgte citater fra 1969 – og nu

Det er indlysende, at en 40 år gammel rapport må indeholde forhold, der i dag virker pudsige. Der er da også sådanne forhold med i Byggerapporten, om end det er få. Blandt dem er anbefalingerne af, at lønssystemet i højere grad skal indrettes efter tidsstudier. Det virker forældet i dag, hvor regeringen nok gør klogt i at holde sig fra indblanding i overenskomstsyste-
met. Der er bred accept af ”den danske model”, der overlader dette til organisationerne. Et andet pudsigt forhold, er forslaget om alkoholforbud på byggepladserne. Det er i dag sæd-
vane, men det er dog ikke så mange år siden, at det blev effektue-
ret. Nu diskuterer man så tobak.

1969 – rapporten fokuserer i sagens natur ikke på digitalisering, men siden 1987 har det været en fast bestanddel i alle rapporter ...

Bortset fra ovennævnte er der en nærmest uhyggelig samklang mellem synspunkterne i 1969 og i dag. Nedenfor ses nogle udvalgte udsagn fra den gamle rapport, og med kursiv og fremhævede ty-

Noget tyder på, at byggepolitikken har kørt i samme rille.

per er tilføjet forslag fra de seneste år. Der er ingen grund til at blive irriteret eller hidse sig op over, at overvejelser og forslag går igen, for som det blev omtalt i starten af artiklen, så ærgrede man sig allerede i Det Gamle Testamente over, at ”alt er blevet sagt og gjort før”.

Allerede i 1969 var man træt af de mange analyser og rapporter. Det hed ”Da byggeriets problemer gennem årene har været genstand for talrige undersøgelser, og den foreliggende litteratur vedrørende byggeriets effektivitetsforhold er umådelig, har udvalget ikke tilstræbt nogen ud-

tømmende gennemgang af byggeriets forhold, men alene set det som sin opgave at pege på nogle af de problemer, som trænger sig på, og som motiverer praktiske foranstaltninger nu og i den nærmeste fremtid.”

”Inden for specielle områder i byggesektoren kan der konstateres produktivitetsforbedringer, men endnu ikke i et sådant omfang, at der på det foreliggende grundlag kan påvises produktivitetsstigning for byggeriet som helhed”. Byggerapporten 1969.

”En afgørende udfordring er at

få vendt den manglende udvikling i produktiviteten. Produktiviteten i dansk byggeri har således udviklet sig langt mindre end i landene omkring os i de seneste 30 år.” Staten som bygherre, august 2003.

”Den lokale byggesagsbehandling må i sin nuværende form anses for en belastning for byggeriet, og en gennemgribende ændring er påkrævet.” Og om planlægningen ”Der bør foreligge faste og almindelig kendte regler for varigheden af sagsbehandlingen i de enkelte myndighedsområder”. Byggerapporten 1969.

”Usikkerhed om byggesagsbehandlingstiden kan gøre det svært at tilrettelægge byggeprocessen. I dag oplever mange virksomheder og borgere betydelige ventetider i byggesagsbehandlingen” (Bedre og billigere byggeri, maj 2007).

”Udvalget har mødt den opfattelse, at kritikken af svigtende budgetoverholdelse (i offentligt byggeri) ofte kan have sin rod i, at de udvalgte, der på det offentlige vegne varetager byggeriet, har været uinteresseret i at få den rigtige pris tidligt frem, idet udvalgene ofte har foretrukket en optimistisk prisbedømmelse indtil de bevilgende myndigheder har godkendt projektets gennemførelse”. Byggerapporten 1969.

Vermeer®

Mere end blot maskiner...

S&H Teknik A/S er importør af Vermeer produkter til det danske og norske marked.

Vi tilbyder salg og service af bl.a. Vermeer, Cetco samt Sherrill fra vores 2 afdelinger i henholdsvis Tørring og Greve.

S&H teknik A/S er ejet af det svenske Söderberg & Haak AB.

Fleksibel styrke...

1

2

3

4

5

S&H Teknik

Hovedafdeling: Elektronvej 8 • 2670 Greve
Service Jylland: Sønderbrogade 90 • 7160 Tørring
Tel. 44 99 11 88 • Fax. 44 95 55 88 • www.shteknik.dk

- 1: HG 6000 TX
- 2: D 36x50 Serie II
- 3: Raketter 50-580 mm
- 4: RTX 1250
- 5: S 600 TX

"Der er mange interesser på spil i forbindelse med megaprojekter, og desværre er der noget, der tyder på, at fortalernes vurdering af omkostninger og indtægter ikke altid er baseret på realistiske skøn. Politisk og økonomisk er der nemlig meget at tjene på at læne sig op af de mest fordelagtige beregninger på trods af, at man ved, at de kun hører hjemme i fantasiens verden"
Professor Bent Flyvbjerg, 2007.

"Ukvalificeret varetagelse af bygherrefunktionen, overdreven anvendelse af specialudformning, manglende koordinering og typisering, samt fastholdelse ved en forældet licitationsform, er hovedpunkterne i den kritik, der kan rettes mod det offentlige byggeri". Byggerapporten 1969.

"Som led i at fremme byggeriets kvalitet og forebygge byggeskader vil boligministeren i samarbejde med byggeriets parter tage initiativ til, at der etableres en eller flere uddannelser i bygherrollerollen. Uddannelserne skal sigte på at opbygge en effektiv bygherreadfærd og skærpe bygherrenes interesse for kvalitetspræget byggeri" Byggepolitisk redegørelse 1997

"Det vil være formålstjenligt at etablere et eller nogle få centrale, statslige byggeorganer, som kan varetage statens byggeri og tillige sikre tilvejebringelse af et samlet erfaringsgrundlag samt koordinere rationaliserings- og typiseringsbestræbelser." Byggerapporten 1969.

Thor Pedersen var boligminister fra 12.3 1986 til 9.9 1987. Han nedsatte Ølgaard-udvalget, der anbefalede et stop for det støttede boligbyggeri, da man frygtede en overforsyning med boliger

"Den mulighed, der åbnes for at erhverve bygninger af forskellig art på samme eller tilsvarende måde som andre varer, betyder først og fremmest en total ændring af bygherrens rolle. Fra at være den, der i realiteten stod som ansvarlig for det færdige produkt, og som selv i større eller mindre grad måtte organisere produktionen, har bygherren i dag mulighed for i høj grad at frigøre sig fra produktionsprocesserne og placere sig i en køberrolle ..." Byggerapporten 1969.

"Konceptet sigter mod at ændre transaktionsformen i byggeriet ved at lade bygherren få en rolle

som køber ... Hypotesen i dette koncept er imidlertid, at bygherren skal koncentrere sig om at specificere, hvilken bygning der kan opfylde hans behov og overlade styringen af byggeprocessen til en professionel bygherre. Det kan gøres ved at bygherren indgår en aftale med en samarbejdspartner, der vil levere et byggeri i færdigform ud fra de specifikationer og kvalitetskrav, der er aftalt f.eks. i byggeprogrammet" Projekt Hus, Résumérapport oktober 2000.

"Den tekniske udvikling og de mange nye materialer medfører, at det er af stigende betydning, at

byggeopgaverne projekteres og tilrettelægges i et langt snævrere samarbejde mellem alle de i byggeriet deltagende parter. Licitationsystemet, der i princippet forudsætter udbud af et totalprojekt udarbejdet af den projekterende, giver ikke gode muligheder for dette samarbejde. Det bør derfor suppleres med udvidede muligheder for ved egnede opgaver at udarbejde byggeprogrammet som bygherrens funktionskrav ..." Byggerapporten 1969.

"De nye udbuds- og samarbejdsformer sigter mod at fremme... et samarbejde der indebærer en tidlig inddragelse af alle parter med henblik på at integrere planlægning og projektering samt design og udførelse i byggeprocessen" Staten som bygherre, august 2003.

"Byggevarehandlen er stadig stærkt bundet af traditions- og af talebestemte sædvaner, som virker omstændiggørende og fordyrende, bla. ved at implicere flere led end påkrævet. Der bør i videst muligt omfang skabes fri adgang til køb direkte fra byggevareproducent ..." Byggerapporten 1969.

"Det er almindelig praksis i byggerhvervet, at der er faste samhandelsaftaler mellem leverandører og grossister og grossister og entreprenører. Samhandlen foregår ofte på grundlag af prislistepriser, hvorpå der ydes forskellige former for rabat og bonus. Disse rabat- og bonusordninger indebærer ofte problemer, bla fordi tilskyndelsen for

Pålideligt fundament

DNE Fundering kan udfylde rollen som fag- eller totalentreprenør, indgå i forskellige længerevarende strategiske samarbejder eller et samarbejde i Partnering.

Klik ind på www.dne.dk og læs mere, eller ring til os nu på **4435 0811**

Borede pæle

Pressede pæle

Rammede pæle

Understøbning

Fugtstop

Specialopgaver

virksomhederne til at skifte rundt mellem de mulige leverandører bliver lille ...”(Task force rapporten 2000).

”Målet må være fælles organisationer for henholdsvis alle arbejdere og alle arbejdsgivere i byggeriet, således at virksomheder og arbejdskraft uden kunstige begrænsninger kan sættes ind, hvor effektivitet og lønsomhed bliver størst.” Byggerapporten 1969.

”Byggeriet bør arbejde for at etablere én samlende brancheorganisation ...” Vision 2020, Januar 2006.

6. Forholdet til organisationerne

Perioden fra Kartoffelkuren i 1986 og frem til Byggeerhvervsudvalget og opstarten af Projekt Hus i 1998 kan kaldes ”byggeriets konfrontationsperiode”. Overdrivelse fremmer forståelsen, for på mange områder var der tale om samarbejde mellem organisationerne og ministeriet. På centrale punkter var der imidlertid modsætninger mellem parterne. Disse vedrørte, om byggeriet burde omstilles til eksport og byfornyelse/bygningsreparation, eller om man burde satse på at udjævne konjunkturerne for derved at sikre en solid hjemmemarkedsbasis og forberede sig på at have kapacitet til et fremtidigt opsving.

Fra Projekt Hus i 1998 og frem til 2007 kan man med lidt god vilje tale om ”byggeriets samarbejdsperiode”. Der er igen tale om en grov forenkling. For eksempel affødte den såkaldte task force redegørelse i 2000 bitre kommentarer fra organisationer som Byggematerialeindustrien, TUN og til dels også Håndværksrådet. I forhold til 1986 – 1998 var der imidlertid tale om en noget højere grad af konsensus mellem de ministerielle embedsmænd og interesseorganisationerne, i det mindste udadtil, for det meste af tiden. Kritikken af task force redegørelsen vedrørte især afsnittene om materialepriser, og beregningerne om prisen på det såkaldte ”virtuelle

hus”. (Et fiktivt hus, der uheldigvis viste sig at eksistere i praksis, og vel og mærke opført til en anden pris, end den Erhvervsfremme Styrelsen havde stipuleret)

Det kunne være interessant at forske i, om den nuværende tilsyneladende konsensus skyldes konjunkturopsvinget, idet der så i værste fald er tale om en midlertidig enighed, eller skyldes en anden organisering af politikformuleringen, eller forårsages af reelle skred i de politiske opfattelser.

Projekt Hus fra 1998 til 2000 betegnede en ændring i organisationen af politikformuleringen, i og med at projektet var et netværkssamarbejde, der involverede omkring 100 af byggeriets praktikere fra virksomhederne. Det er derfor en relevant hypotese, om inddragelsen af virksomhederne har medvirket til at bygge bro mellem nogle af de politi-

ske skillelinier. I så fald er dette måske en opskrift på, hvordan man kan søge at fastholde konsensus om byggepolitikken. Forsøget på at inddrage erhvervets nøgleaktører blev gentaget af Erhvervs- og byggestyrelsen med Vision 2020, der dog ikke har fået samme gennemslagskraft som Projekt Hus.

7. Oversigt

I dette skema 1 er vist, hvordan de konkrete politikforslag på forskellige tidspunkter fordeler sig indenfor nogle overordnede kategorier. Det afdækker, hvilke områder der er prioriteret højest i byggepolitikken. I bilaget herunder er de konkrete tiltag listet op i overskriftsform.

De væsentligste kategorier er 1. Eksportfremme, 2 Konkurrence, 3 Produktorienteret udvikling, 4 Procesorienteret udvikling.

Flere af disse kategorier må undervedes, jf. tabellen. Udover disse kategorier er der en række andre indsatsområder i form af 5. Uddannelse, 6. Sæsonudjævning, 7. Lettelse af administrative byrder og regelforenkling.

Der er tale om en grov forenkling, når politikken kvantificeres på denne vis, men tabellen er dog alligevel brugbar. Den afslører tydeligt, at der i 1990’erne kom en pludselig fokus på eksport, der i takt med opsvinget – og måske Projekt Hus - ændrede sig til en fokus på byggeriets organisation.

Tabellen viser også, at der i hele perioden har været fokus på behovet for en fornyelse af byggeriets proces, og på behovet for mere forskning og udvikling. På dette punkt må man sige, at ”byggepolitikken er bedre end sit rygte”.

Skema 1:

OVERORDNET FORDELING AF KONKRETE TILTAG PÅ POLITIKOMRÅDER 1969 – 2007

År	1969	1987	1993	1997	2000	2003	2007
1. Eksportfremme	-	4	12	3	-	-	1
2. Konkurrence	4	-	-	-	4	-	3
2.1 Udførende	3	-	-	-	-	-	1
2.2. Byggevarer	1	-	-	-	4	-	2
3. Produktorienteret udvikling	0	4	2	10	4	1	7
3.1. Energi & miljø	-	2	-	1	-	-	1
3.2. Kvalitet og forbrugerbeskyttelse	-	-	1	9	3	1	5
3.3. FoU	-	2	1	-	1	-	1
4. Procesorienteret udvikling	12	6	7	13	19	7	6
4.1. Digitalisering	-	2	-	3	-	2	1
4.2. Organisation og ledelse	6	1	-	-	11	3	2
4.3 FoU	6	3	7	10	8	2	3
5. Uddannelser	2	1	1	1	1	1	1
6. Sæsonudjævning	-	2	-	1	-	-	1
7. Lettelse af adm. byrder og regelforenkling	6	1	-	-	-	-	4

BILAG: KONKRETE POLITIKFORSLAG I RAPPORTERNE

Ved de oplistede forslag er der tilføjet et nummer, der korresponderer med kategoriseringen i skema 1 ovenfor. En del forslag falder dog udenfor kategori, og er derfor ikke nummereret.

Byggerapporten. Byggecentrum. 1969

1) Ligestil langtidsplanlagt montagebyggeri med langtidsplanlagt byggeri opført efter andre metoder, hvad angår muligheden for at opnå forhåndstilsagn.

- 2) Undgå brugen af byggeriet som konjunkturregulator i form af ”stop-and-go” politik, der skader byggeriets langsigtede effektivitetsudvikling
- 3) Forenkl lovgivning om byggeri ved at sammenskrive de forskellige regelsæt og foretag en koordinering af bestemmelserne. (7)
- 4) Ophæb de særlige lokale bygge love for København og Frederiksberg kommuner (7)

- 5) Forenkl byggesagsbehandlingen og erstad den med autorisationsordninger for teknikere (7)
- 6) Forenkle funktionskrav for byggevarer og komponenter i stedet for typegodkendelser og byggevaregodkendelser (7)
- 7) Hurtigere og enklere myndighedsbehandling af byggesager (7)
- 8) Generel professionalisering af bygherrollen (4.2)
- 9) Centralisering og professionalisering af

- varetagelsen af statslig bygherrerolle, bla med henblik på at sikre tilvejebringelsen af et samlet erfaringsgrundlag og koordinere rationaliserings- og typiseringsbe- stræbelser (4.2)
- 10) Kommuner og amtskommunale bygher- rer pålægges incitamenter med henblik på at inddrage rationaliserings- og typi- sering (4.3)
 - 11) Større frihed ved valg af udbudsform, to- talentpris kombineret med funktions- krav skal overvejes (4.3)
 - 12) Komponenter bør standardiseres og gøres generelt anvendelige (4.3)
 - 13) Ophør med faste rådgiverhonorarer, og honorar på basis af aftaler, der konkret fastlægger bistandens karakter, omfang og pris (2.1)
 - 14) Opdel teknikerfunktionerne og sikre spe- cialisering (4.2)
 - 15) Erstat uprofessionelle byggeudvalg i det offentlige med en professionel koordina- tor/bygherrefunktion (4.2)
 - 16) I tilfælde af, at uprofessionelle bygherrer vælger at bygge i fagentrepris, må der forud sikres en effektiv planlægning og ledelse af byggeopgaven (4.2)
 - 17) Nej til fælles forhold fra tilbudsgiven- de entreprenørers side (2.1)
 - 18) Konkurrence baseret på funktionskrav, de bydende skal kunne konkurrere på for- skellig udformning og herigennem også sikre samarbejde mellem projekterende og udførende. Licitationslovens udbuds- former skal ikke være obligatoriske for offentligt byggeri. (4.3)
 - 19) I forbindelse med revision af AB, Almin- delige betingelser, bør der ske en afkla- ring af ansvarsforholdene indenfor byg- geriet. Dette skyldes de ændringer, indus- trialiseringen af byggeriet har medført i byggeproduktionens struktur.(4.2)
 - 20) Samling af organisationer på arbejds- giver- og arbejdstagerside.
 - 21) Frigørelse af organisationernes medlem- mer fra eksklusivitetsbestemmelser og faggrænser. (2.1)
 - 22) Mesterlæren skal reformeres, den afspej- ler ikke tidens behov (5)
 - 23) Kurantsatserne skal moderniseres. Lønnen skal baseres på tids- og metodestudier.
 - 24) Fremme funktionærlignende ansættelses- former
 - 25) Videst mulige adgang til køb af byggeva- rer direkte fra fabrik udenom byggevare- forhandlerledet (2.2)
 - 26) Godkendelsesordning for byggevarer er- stattes af autorisationsordning (7)
 - 27) Uddannelsesplanlægning skal sikre øget kapacitet på de tekniske uddannelser, og disse skal have en mere praktisk orien- ting (5)
 - 28) Koordineret videnformidling (4.3)
 - 29) Øget modularisering skal sikre gentagel- ses effekt i byggeri (4.3)

Bygge- og anlægserhvervets fremtidige si- tuation. Redegørelse afgivet af boligmini- steriet til Folketinget. Boligministeriet. Fe- bruar 1987.

- 1) Byggeforskrifter nyvurderes og foren- kes. Regler skal erstattes af information og vejledning, når muligt (7)
- 2) Informationsteknologi skal indarbejdes i bygningsdrift, og på langt sigt i overvå- gningen af selve bygningsdelene (4.1)
- 3) Udviklingskontrakter på elevatorområdet (3.3.)
- 4) Bedre indeklima gennem produktkrav (3.1)
- 5) Energibesparelser (3.1)
- 6) Fremme industrialisering af byfornyelsen svarende til industrialiseringen af nybyg- geriet i 1960'erne og 1970'erne for at op- nå øget produktivitet og kvalitet (4.3)
- 7) Sæsonudjævning gennem totalinddæk- ning, samt ved at styre den offentlige byggeaktivitet (6)
- 8) Effektivisering af vinterbyggerierne (6)
- 9) Rigtig tid i udbuds- og planlægningsfa- sen for at imødegå flaskehalse

- 10) Effektivisering af bygherrerollen (4.2)
- 11) Fremme totaløkonomi
- 12) Fælles spilleregler for udveksling af data mellem byggeriets parter (4.1)
- 13) Støtte til teknologisk udvikling, herunder gaskedler, luftvarme- og ventilationsan- læg (3.3)
- 14) Alternative udbuds- og tilbudsformer skal give entreprenøren mulighed for at introducere nye teknologiske løsninger (4.3)
- 15) Bedre erfaringsformidling, især overfor mindre virksomheder. (4.3)
- 16) Styrkelse af uddannelser (5)
- 17) Eksportfremme gennem hjemtagning af viden, markedsovervågning og støtte til virksomhedernes salgsarbejde (1)
- 18) Deltagelse i det tekniske harmoniserings- arbejde (1)
- 19) Liberalisering af realkredit, så danske re- alkreditlån kan fremme dansk byggeeks- port (1)
- 20) 1988 skal være "Dansk bygge- og bolig- år", bl.a. med henblik på fremme af byg- geeksport (1)

Bygge/Bolig – en erhvervsøkonomisk ana- lyse. Ressourceområdeanalyse. Erhvervs- fremme Styrelsen. December 1993

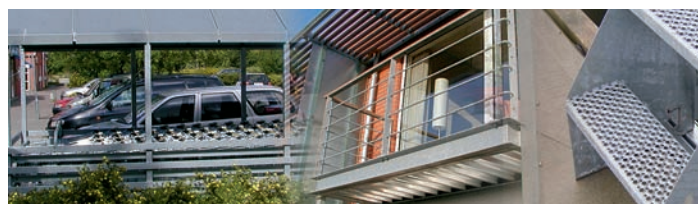
- 1) Udviklingselskab Byg. Stiftelse af et ud- viklingselskab for byggevirksomheder med henblik på international ekspansion (1)
- 2) Demonstrationsprojekter Østeuropa (1)
- 3) Boligselskab Østeuropa. Systemeksport af den danske boligselskabsmodel (1)
- 4) Realkredit Østeuropa. Dannelse af realkreditinstitut for Østeuropa efter den danske realkreditmodel. (1)
- 5) Standardisering byggevarer Sikre dansk påvirkning af byggevarer direktivets im- plementering. (1)
- 6) Forbedret markedsinformation gennem ministeriernes byggeattachéer (1)
- 7) Eksportnetværksordningen. Rammerne fastlægges for en række for at lette byggevirksomhedernes strategiske plan- lægning. (1)
- 8) Udviklingskontrakter for at fremme virk- somhedernes innovationsindsats omkring byfornyelse (4.3)
- 9) Forsøgsbyggeri. Den statslige forsøgs- kvote fastholdes, og indsatsen målrettes. Der skal være forsøgskvoter indenfor by- fornyselsen også (4.3)
- 10) Generelle udviklingskrav i offentligt og offentligt støttet byggeri, f.eks. om IT-an- vendelse og logistik (4.3)
- 11) Erfaringsudveksling angående fejl og mangler fra Byggeskadebundens (3.2)
- 12) International regelovervågning. De dan- ske regler, f.eks. bygningsreglement, bør tilpasses udviklingen i udlandet, specielt Tyskland (1)
- 13) Revision af udbudscirkulæret så der sker et kompromis mellem hensynet til pris- konkurrence og hensynet til at etablere længerevarende samarbejder i byggeriet (4.3)
- 14) Incitamenter til boligforbedring skal få institutionelle investorer til at investere i forbedring af udlejningsejendomme
- 15) Byggeriets strategiske forskningspro- gram. Et strategisk forskningsprogram om udvikling af produkter, processer og samarbejdsrelationer (4.3)
- 16) Elektronisk handel og dataudveksling (4.1)
- 17) Videncentre for fokusmarkeder, primært Tyskland og Østeuropa (1)
- 18) Internationalisering og effektivisering indarbejdes i uddannelsesplanerne i byg- geriet (1)
- 19) Obligatorisk udlånsår for arkitekter og ingeniører (1)
- 20) Restrukturering af arbejdsmarkedssudan- nelserne der specialiseres på få udvalgte steder i landet (5)
- 21) International lederuddannelse (1)
- 22) Projekt Hus. Udvikling af nye hustyper med forskellige egenskabsprofiler, f.eks.

- "Det økologiske og sunde hus" (3.3.)
- 23) Projekt Renovering. Modeller for indus- trialisering af byfornyelsens proces og produkter (4.3)
 - 24) Projekt Produktivitet. Ændring af bygge- processen for at fremme produktivitet. Fokus på digitalisering, samarbejde og logistik. (4.3)

Byggepolitisk Redegørelse '97. Redegørel- se afgivet af boligministeren til Folketinget den 13. november 1997

- 1) Udbygget erfaringsformidling fra Bygge- skadebundens skal begrænse antallet af fejl og mangler.(3.2)

- 2) Byggesagsbehandlingen i kommunerne skal moderniseres med henblik på at fremme dokumentation for kvalitetssik- ring (3.2)
- 3) Der etableres uddannelser i bygherrerol- len (5)
- 4) Nyt kvalitetssikringscirkulære for at be- grænse antallet af skader på baggrund af de indvundne erfaringer. Afleveringsfor- retninger skal effektiviseres, og kvalitets- sikring skal indgå som konkurrencepara- meter ved udbud. (3.2)
- 5) Boligministeriet udarbejder vejledninger i best practice angående arkitektur, øko- logi mv. (3.2.)

KONTRAKTPRODUKTION

SGD-BERA A/S tilbyder fleksibel produktion inden for kvalitets smede- arbejde til konkurrencedygtige priser. Vores produktion er certificeret i hen- hold til ISO 9001:2000, og ledes af højt kvalificerede medarbejdere. Fabrikken er placeret i Katowice, som er industricentrum i den sydlige del af Polen. Vi har 2.500 m². produktions og lagerfaciliteter til rådighed og dele af produktion er dækket af kranbaner. Transporten fra fabrikken til dig som kunde, kan gøres på 18 timer i lastbil. Transittiden behøver derfor ikke at være et problem.

Kontoret i Danmark er dit effektive bindeled til en højt kvalifi- ceret, konkurrencedygtig produktion.

Kontakt os venligst for yderligere information og tilbud.

Vallensbækvej 46
DK 2625 Vallensbæk
www.sgd-bera.dk
Tel. +45 7025 7521
Fax +45 7025 7522

Hovedkompetencer:

- MIG svejsning i stål (Alle med certifikat)
- TIG svejsning i alumi- nium og rustfri stål (Alle med certifikat)
- Afkortning
- Boring
- Pressearbejde
- Montage
- Klip og buk
- Gevindrulning
- Drejearbejde
- Fræsearbejde

Vælg den seriøse og miljørigtige nedbrydning

Kingo

Kingo Karlsen A/S
www.kingo.biz
info@kingo.biz

Herningvej 106
8600 Silkeborg
87 22 90 00

Egegårdsvej 7
4621 Gadstrup
87 22 90 10

- 6) B.U.R. etablerer professionelle netværksgrupper af bygherrer for at opkvalificere bygherrerollen (3.2)
- 7) Premieringsordning for støttet boligbyggeri, der har gjort en særlig indsats for at undgå skader (3.2)
- 8) Generel forsikringsordning for boligbyggeri til dækning af byggeskader (3.2)
- 9) Byggeriets parter skal drøfte en generel varedeklarations- og garantiordning for byggeriets ydelser for at sikre øget forbrugerbeskyttelse (3.2)
- 10) Ændring af bidrag til byggeskadefonde med incitamentsstruktur (3.2)
- 11) Afprøvning af nye former for udbud (4.3)
- 12) Forsøg med multisjak (4.3)
- 13) Projekt Hus. Der skal laves forsøg med byggesagsbehandling og med bygningsopdelt udbud, og arbejdes mod en industrialisering af processen (4.3)
- 14) Handlingsplan for øget anvendelse af digitalt samarbejde (4.1)
- 15) Informationsteknologi i den offentlige byggesagsbehandling (4.1)
- 16) Forsøg med elektronisk udbud og tilbud i Projekt Renovering (4.1)
- 17) Flaskehalsudvalg skal overveje sæsonudjævningsinitiativer (6)
- 18) Forbedret datagrundlag skal forebygge behov for stop-and-go politik
- 19) Økonomisk støtte til dansk deltagelse i standardiseringsarbejde, der berører væsentlige danske eksportinteresser (1)
- 20) Udviklingsprojekter for at fremme byggeeksport til Østeuropa (1)
- 21) Synliggørelse og markedsføring af danske byggevirksomheders styrkepositioner på globalt plan (1)
- 22) Handlingsplan for teknologisk erfaringsformidling (4.3)
- 23) Effektiv benchmarking af byggeriets ydelser og etablering af en central vidensbank og standarder for indrapportering hertil (4.3)
- 24) Krav om systematisk evaluering af offentligt støttede udviklingsprojekter (4.3)
- 25) Statslige bygherrer skal tilbyde sig som værter for forsøg i byggeriet af teknisk og organisatorisk art (4.3)
- 26) Model for beregning af totaløkonomi
- 27) Resultatkontrakt med SBI (4.3)
- 28) Øresundsregionen. Analyse af regionens styrkepositioner. Gennemførelse og evaluering af to forsøgsbyggerier på hver sin side af sundet (4.3)
- 29) Rammeprogram for forskning, udvikling og forsøg med henblik på skærpede energibestemmelser i byggeri for at opfylde målsætningen i Energi 21 om reduktion af energiforbruget (3.1)
- 30) Handlingsplan for, hvordan byggeerhvervets behov kan tilgodeses i forbindelse med udmøntning af EU's rammeprogram om byer (4.3)

"Byggeriets Fremtid – fra tradition til innovation" Erhvervsfremme Styrelsen og By- og boligministeriet, december 2000

- 1) Udvikling af redskaber til at vurdere gennemførelsen af OPS(OPP)- projekter (4.2)
- 2) Udvikling af kontraktværktøjer til gennemføre OPS-projekter (4.2)
- 3) Undersøgelse af muligheden for forsøgsprojekter med OPS (4.2)
- 4) Udbud af bygherrerolle for støttet boligbyggeri (4.2)
- 5) Opblødning af grænser mellem private og støttede bygherrer med henblik på opførelsen af byggerier med blandede ejerformer (4.2)
- 6) Det støttede boligbyggeri som foregangsbyggeri. Iværksættelse af udviklingsprojekter med kravstillelse fra bygherreside om nye produktionsprocesser, nye materialer mv. (4.3)
- 7) Opbygning af viden om boligbyggeris kvalitet og pris. Der skal opbygges nøgletal, der sikrer en sammenligning mellem privat og støttet byggeri på kvalitet og pris, forankret i regi af Byggeriets Evaluering Center (4.3)
- 8) Premieringsordning i Byggeskadefondene ("Elitebilistordning") (3.2)
- 9) Forsikringsordning for udvikling af nye produkter og processer (3.2)
- 10) Opbygning af nøgletal for byggeskader (3.2)
- 11) Byggeriets Brugerinformation. Sammenligning af priser på byggevarer. (2.2)
- 12) Styrket konkurrenceindsats på materialeområdet. Konkurrencestyrelsen skal styrke indsatsen for at afdække ulovlige prisaftaler på området (2.2)
- 13) Indsats for at realisere det indre marked for byggevarer (2.2)
- 14) Åbning for handel med vore nærmarkeder. Aftaler med nabolande skal sikre, at der åbnes for handel med byggevarer, selvom det indre marked endnu ikke er en realitet (2.2)
- 15) Ændring af licitationslov/udbudscirkulære for at fremme konkurrence på andet end pris, og for at åbne for en dialog med de bydende tidligere i processen. (4.2)
- 16) Formidling af nye samarbejdsmuligheder (4.2)
- 17) Guidelines for partnering (4.2)
- 18) Vurdering af offentlige og offentligt støttede bygherrer. Det skal overvejes, om den traditionelle tilrettelæggelse af offentlige byggesager er en barriere for udnyttelsen af fordelene ved nye samarbejdsformer. (4.2)
- 19) Udbud af offentlige byggeopgaver i tværfaglige moduler (funktionsentrepriser) (4.2)
- 20) Forsøgsbyggerier med anvendelse af nye organisationsformer (4.3)

- 21) Større fokus på kompetencer indenfor samarbejde, organisation og ledelse (4.2)
- 22) National handlingsplan for byggeforskningen (4.3)
- 23) Byggeriets Evaluering Center (4.3)
- 24) Et "Byggeinitiativ" af erhvervsfremmeordninger rettet mod bygeområdet. Det overvejes, om erhvervsfremmeordninger kan bidrage til at kick-starte innovation indenfor byggeriet, bla. til at gennemføre en række af idéerne fra Projekt Hus (4.3)
- 25) Byggeriets Center for IT, Organisation og Kompetence. (4.3)
- 26) Revision af tid- og priscirkulæret med krav til logistik (4.3)
- 27) Arkitektkonkurrence om en ny generation af byggekomponenter (3.3)
- 28) Den industrielt orienterede arkitekt (5)

"Staten som bygherre – vækst og effektivisering i byggeriet". Regeringen. August 2003.

- 1) Krav om systematisk vurdering af anvendeligheden af OPP i byggeriet (4.2)
- 2) Udarbejdelse af et AB – partnering (4.2)
- 3) Krav om systematisk vurdering af anvendelse af partnering ved udbud i byggeriet (4.2)
- 4) Etablering af nye moduler om industrialisering på arkitektskolerne (5)
- 5) Arkitektonisk kvalitet integreres i partneringudbud (3.2)
- 6) Fælles retningslinier for statslige bygherres IT krav (4.1)
- 7) Digital byggesagsbehandling (4.1)
- 8) Krav om nøgletal med henblik på udvælgelse af virksomheder til tilbudsgivning (4.3)
- 9) Krav om nøgletal i forbindelse med benchmarking af det konkrete byggeri (4.3)

"Bedre og billigere byggeri" Økonomi- og Erhvervsministeriet. Maj 2007.

- 1) Totaløkonomi i byggeriet. Forsøg med in-

- citamentsstrukturer ved nybyggeri. Opstilling af målesystem for anlægs- og driftsudgifter. (4.3)
- 2) Anvendelse af Best Practice i offentlige byggeprojekter (3.2)
- 3) Længerevarende samarbejder i offentligt byggeri (4.2)
- 4) Klare og bedre regler for OPP (4.2)
- 5) Nøgletal for rådgivere og bygherrer (4.3)
- 6) Mere energieffektive bygninger og boliger (3.1)
- 7) Mere vinterbyggeri (6)
- 8) Danmark i førertøj på digitalt byggeri (4.1)
- 9) Arkitektonisk kvalitet i det statslige byggeri (3.2)
- 10) Lettere handel med byggematerialer (2.2)
- 11) Fair konkurrence på byggevarer (2.2)
- 12) Flere udbud på fremmedsprog (2.1)
- 13) Måling af kvalitet i byggeriet (3.2)
- 14) Obligatorisk byggeskadeforsikring for privat boligbyggeri (3.2)
- 15) Bekæmpelse af skimmelsvamp i nybyggeri (3.3)
- 16) Bedre forbrugerbeskyttelse i håndværkersager (3.2)
- 17) Hurtighed og kvalitet i den byggetekniske sagsbehandling (7)
- 18) Offentliggørelse af kommunernes byggesagsbehandlingstider (7)
- 19) Reduktion i administrative byrder ved autorisationsordninger (7)
- 20) Forenklet bygningsreglement (7)
- 21) Forstærket forskning, udvikling og vidensformidling (4.3)
- 22) Øget internationalt samarbejde i byggeriet (1)
- 23) Øget informationsindsats i forbindelse med nedslidning
- 24) Mere fleksible uddannelser i forhold til autorisationsordninger (5)

FAKTA:

Curt Liliegreen har bl.a. deltaget i

- I 1. sekretariat for Bygge- og Anlægsrådet 1991
- I følgegruppen for ressourceområdeanalyse Bygge/bolig 1993
- Med i Byggeerhvervsudvalget 1997
- Med i Projekt Hus, temagruppe 8, 1998-2000
- Med i Boligministeriets flaskehalsarbejdsgruppe, konjunkturpanel, FUF udvalg (om Forskning, Udvikling og Forsøg), medlem af arbejdsgruppen om teknologisk service

Gå ikke i graven før du har set WWW.GRAVEKASSER.DK

Mejerivej 22
Ødis
6580 Vamdrup
Telefon 75 59 80 99

Leverandør
af materiel fra

